

$$G_o(s) = \frac{Y(s)}{E(s)} = \frac{L_o(s)}{M_o(s)} \to G_z(s) = \frac{Y(s)}{Y_0(s)} = \frac{G_o(s)}{1 + G_o(s)} = \frac{L_o(s)}{L_o(s) + M_o(s)}$$
(1)

równanie charakterystyczne ukł. otwartego: $M_o(s) = 0$; równ. charakteryst. ukł. zamkniętego: $M_z(s) = L_o(s) + M_o(s) = 0$; wielom. charakt. $M_z(s)$ ma te same miejsca zerowe, co wyrażenie:

$$1 + G_o(s) = \frac{L_o(s) + M_o(s)}{M_o(s)} \quad \text{czyli} \quad G_o(j\omega) = G_o(s)\big|_{s=j\omega} = -1.$$

Jeśli $G(j\omega)=|G(j\omega)|e^{j\varphi(\omega)}$, to ozn. $\arg[G(j\omega)]=\varphi(\omega)$

$$\Delta \arg_{0 \leqslant \omega < \infty} [1 + G_o(j\omega)] = \Delta \arg_{0 \leqslant \omega < \infty} [\underbrace{L_o(j\omega) + M_o(j\omega)}_{M_z(j\omega)}] - \Delta \arg_{0 \leqslant \omega < \infty} [M_o(j\omega)]$$
(2)

Jeśli ukł. zamknięty jest stabilny, wówczas na podst. kryterium Michajłowa:

$$\Delta \arg_{0 \leqslant \omega < \infty} [M_z(j\omega)] = \Delta \arg_{0 \leqslant \omega < \infty} [L_o(j\omega) + M_o(j\omega)] = n\frac{\pi}{2}$$
(3)

 $(n = \text{st. } M_z(s) = \text{st. } M_o(s) \text{ gdyż st. } L_o(s) \leqslant \text{st. } M_o(s))$

Jeśli ukł. otwarty jest stabilny, to

$$\Delta \arg_{0 \leqslant \omega < \infty} [M_o(j\omega)] = n \frac{\pi}{2},\tag{4}$$

a jeśli niestabilny (l biegunów w prawej półpł. zesp.), to

$$\Delta \arg_{0 \leqslant \omega < \infty} [M_o(j\omega)] = (n-2l)\frac{\pi}{2}.$$
(5)

 $\Delta \varphi = +2\pi$ między dwoma sąsiedn. przecięciami dodatnimi, $\Delta \varphi = -2\pi$ między dwoma sąsiedn. przecięciami ujemnymi, $\Delta \varphi = 0$ między sąsiedn. przecięciami dodatnim i ujemnym

Rys. 4 Układy stabilne po zamknięciu również stabilne

2. Odwzorowanie płaszczyzny zespolonej sna płaszczyznę zespoloną ${\cal G}(s)$

r. char. $M_z(s) = 0$ jest równoważne $1 + G_o(s) = 0$, tzn. $G_o(s) = -1$

Rys. 5

bieguny transm. ukł. zamknięteg
o $s_1,s_2,\ldots s_n$ (pierwiastki równ. char. $M_z(s)=L_o(s)+M_o(s)=0)\to G_o(s)=-1$

Rys. 6

4. Kryterium Nyquista dla układu otwartego na granicy stabilności

$$G_o(s) = k_o \frac{(s - \sigma_1)(s - \sigma_2) \dots (s - \sigma_m)}{s(s - s_1)(s - s_2) \dots (s - s_{n-1})}$$
(8)

 $m \leq n, \operatorname{Re}(s_i) < 0, i = 1, 2, \dots n - 1 \text{ oraz } \sigma_j \neq 0, j = 1, 2, \dots m$

$$s = re^{j\varphi}, \qquad \varphi: \ -\frac{\pi}{2} \to \frac{\pi}{2}, \qquad r \to 0, \ r > 0$$
 (9)

$$s \to 0 \quad \Rightarrow \quad G_o(s) \to \frac{B_o}{s}, \quad B_o = k_o \left(\prod_{j=1}^m (-\sigma_j)\right) / \left(\prod_{i=1}^{n-1} (-s_i)\right)$$

wtedy

Zapas modułu:

$$\begin{cases} \arg G_o(j\omega_{-\pi}) = -\pi \\ -20 \lg |G_o(j\omega_{-\pi})| \ge \Delta M = 8[dB] \quad (20 \lg |G_o(j\omega_{-\pi})| \le -\Delta M) \\ -\frac{\pi}{2} - 2 \operatorname{arctg} \omega T = -\pi \rightarrow -\operatorname{arctg} \omega T = -\frac{\pi}{4} \rightarrow \omega_{-\pi} = \frac{1}{T} = 10[\operatorname{rad/s}] \\ 20 \lg |G_o(j\omega_{-\pi})| \le -8 \rightarrow \lg |G_o(j\omega_{-\pi})| \le -0.4 \\ |G_o(j\omega_{-\pi})| \le 10^{-0.4} = 0.398 \approx 0.4 \\ |G_o(j\omega_{-\pi})| = \frac{k}{\omega_{-\pi}(\omega_{-\pi}^2 T^2 + 1)} = \frac{k}{10(1+1)} = \frac{k}{20} \le 0.4 \rightarrow k \le 8 \end{cases}$$
Zapas fazy:
$$\begin{cases} \arg G_o(j\omega_p) = -\pi + \Delta \varphi \\ 20 \lg |G_o(j\omega_p)| \le 0 \qquad (|G_o(j\omega_p)| \le 1) \\ -\pi/2 - 2 \operatorname{arctg} \omega T = -\pi + \pi/6 = -5\pi/6 \rightarrow -2 \operatorname{arctg} \omega T = -\pi/3 \\ \operatorname{arctg} \omega T = \frac{\pi}{6} \rightarrow \omega_p T = \sqrt{3}/3 \rightarrow \omega_p = 10\sqrt{3}/3 \\ |G_o(j\omega_p)| = \frac{k}{\omega_p(\omega_p^2 T^2 + 1)} = \frac{k}{10\sqrt{3}/3(1/3+1)} = \frac{9k}{40\sqrt{3}} \le 1 \\ k \le 40\sqrt{3}/9 \approx 7.69 \end{cases}$$

Przykład

$$f(t) = m \frac{d^2 x(t)}{dt^2} + f_1(t),$$

$$f_2(t) = k_s \left[0 - x(t)\right] + b \left[0 - \frac{dx(t)}{dt}\right],$$

$$f_1(t) + f_2(t) = 0,$$

$$f(t) = m \frac{d^2 x(t)}{dt^2} - f_2(t) = m \frac{d^2 x(t)}{dt^2} + b \frac{dx(t)}{dt} + k_s x(t),$$

$$F(s) = (ms^2 + bs + k_s)X(s),$$

$$G(s) = \frac{X(s)}{F(s)} = \frac{1}{ms^2 + bs + k_s} = \frac{\frac{1}{k_s}}{\frac{m}{k_s}s^2 + \frac{b}{k_s}s + 1}$$

$$G(s) = \frac{k}{T_n^2 s^2 + 2\zeta T_n s + 1}$$
$$k = \frac{1}{k_s}, \quad T_n = \sqrt{\frac{m}{k_s}}$$
$$2\zeta T_n = \frac{b}{k_s} \rightarrow \zeta = \frac{b}{2k_s T_n} = \frac{b}{2k_s} \sqrt{\frac{k_s}{m}} = \frac{b}{2\sqrt{k_s m}}$$

$$G(s) = \frac{k}{T_n^2 s^2 + 2\zeta T_n s + 1} = \frac{k\omega_n^2}{s^2 + 2\zeta\omega_n s + \omega_n^2}$$
(19)

k wzmocnienie,

 T_n stała czasowa,

 $\omega_n = 1/T_n > 0$ pulsacja drgań nietłumionych (p. naturalna), ζ współczynnik tłumienia (rozważamy $\zeta \ge 0$), równanie charakterystyczne:

$$s^{2} + 2\zeta\omega_{n}s + \omega_{n}^{2} = 0$$
$$\Delta = 4\omega_{n}^{2}(\zeta^{2} - 1)$$

a) układ przetłumiony (ang. overdamped): $\zeta > 1$, $\Delta > 0$

$$\sqrt{\Delta} = 2\omega_n \sqrt{\zeta^2 - 1}$$

$$s_{1/2} = \frac{-2\omega_n \zeta \pm 2\omega_n \sqrt{\zeta^2 - 1}}{2}$$

$$s_1 = -\omega_n (\zeta - \sqrt{\zeta^2 - 1}), \quad s_2 = -\omega_n (\zeta + \sqrt{\zeta^2 - 1}), \quad (20)$$

$$s_1 s_2 = \omega_n^2 \left(\zeta^2 - (\zeta^2 - 1)\right) = \omega_n^2$$

$$G(s) = \frac{k\omega_n^2}{(s - s_1)(s - s_2)} = \frac{k\omega_n^2}{s_1 s_2 \left(-\frac{1}{s_1}s + 1\right) \left(-\frac{1}{s_2}s + 1\right)} =$$

$$= \frac{k}{(T_1 s + 1)(T_2 s + 1)}, \quad (21)$$

$$gdzie T_1 = -\frac{1}{s_1}, T_2 = -\frac{1}{s_2}, \text{ a wtedy } T_1 T_2 = \frac{1}{\omega_n^2}, \quad T_1 + T_2 = \frac{2\zeta}{\omega_n}$$

$$h(t) = k \left(1 - \frac{T_1 e^{-t/T_1} - T_2 e^{-t/T_2}}{T_1 - T_2} \right) \mathbb{1}(t)$$

b) <u>układ tłumiony krytycznie</u>: $\zeta = 1$, $\Delta = 0$

$$s_0 = -\frac{2\zeta\omega_n}{2} = -\zeta\omega_n = -\omega_n,\tag{22}$$

$$G(s) = \frac{k\omega_n^2}{(s-s_0)^2} = \frac{k\omega_n^2}{(s+\omega_n)^2} = \frac{k}{(Ts+1)^2},$$
 (23)

gdzie $T = -\frac{1}{s_0} = \frac{1}{\omega_n}$

$$h(t) = \mathcal{L}^{-1} \left[G(s) \frac{1}{s} \right] = \mathcal{L}^{-1} \left[\frac{k \omega_n^2}{(s + \omega_n)^2 s} \right] = k \left[1 - (1 + \omega_n t) e^{-\omega_n t} \right] \mathbb{1}(t)$$
przebieg aperiodyczny krytyczny (24)

c) <u>układ niedotłumiony</u> (ang. underdamped): $0 \leq \zeta < 1$, $\Delta < 0$

$$\sqrt{\Delta} = \sqrt{4\omega_n^2(\zeta^2 - 1)} = j2\omega_n\sqrt{1 - \zeta^2}$$

$$s_{1/2} = \frac{-2\omega_n\zeta \pm j2\omega_n\sqrt{1 - \zeta^2}}{2}, \qquad \omega_d = \omega_n\sqrt{1 - \zeta^2}$$

$$\begin{cases} s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta - j\omega_d \\ s_2 = -\omega_n(\zeta + j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d \end{cases}$$
(25)
$$(25)$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta + j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$s_2 = -\omega_n(\zeta + j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$(25)$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n\zeta + j\omega_d$$

$$s_1 = -\omega_n(\zeta - j\sqrt{1 - \zeta^2}) = -\omega_n(\zeta$$